

TALE

19. november 2009

Sagsnr. 2009-0018804

AMS-LIGE/AMSSFW

Beskæftigelsesministerens tale til samrådet i
Arbejdsmarkedsudvalget den 25. november 2009
vedr. voldsramte kvinders arbejdsliv
(samrådsspørgsmål C og D)

Samrådsspørgsmål C: Ministeren bedes redegøre for, om situationen på det danske arbejdsmarked er acceptabel for kvinder udsat for vold i hjemmet, der ifølge kommende undersøgelse fra Servicestyrelsen i mange tilfælde ender med selv at sige op eller blive fyret fra deres arbejde.

Samrådsspørgsmål D: Ministeren bedes redegøre for, hvilke initiativer ministeren vil tage for at sikre, at arbejdsgiverne påtager sig et større ansvar, så kvinder udsat for vold i hjemmet ikke også skal belastes af en udelukkelse fra arbejdsmarkedet.

Tale:

Jeg har valgt at besvare de 2 samrådsspørgsmål under ét, da de ligger i naturlig forlængelse af hinanden.

Som det fremgår af de stillede spørgsmål, er udgangspunktet for dette samråd en kommende rapport fra Servicestyrelsen omkring voldsramte kvinders arbejdsliv.

Rapporten er (faktisk) bestilt af en af mine forgængere på ligestillingsministerposten.

Grunden til, at vi i det hele taget satte undersøgelsen i gang var, at vi fra kvindekrisecentrene vidste, at kun 20-25 % af kvinder på krisecentrene på det tidspunkt

var i arbejde. Og det ligger jo langt under det normale, for blandt kvinder som helhed er der ca. 71 %, som har et lønarbejde.

Volden er ifølge rapporten et problem for kvindernes arbejdsliv fordi voldsudøveren f.eks. kan være jaloux på kollegaerne og derfor kan udøve mere eller mindre direkte chikane i form af kontrol og overvågning af kvindens dagligdag på arbejdet, hvilket kan føre til en dårlig social tilknytning til kollegaerne. Kvinden kan også opleve symptomer på stress, grådlabilitet og koncentrationsproblemer, som kan påvirke arbejdets udførelse. Hertil kommer deciderede sygemeldinger fra arbejdet.

Volden kan derfor have stor og afgørende indflydelse på kvindernes hverdag og arbejdsliv.

Vold og følgerne af vold på arbejdsmarkedet kan bekæmpes på flere fronter, og jeg vil komme ind på f.eks. sygdomssituationen og dagligdagen på arbejdspladsen i det følgende.

Men indledningsvist vil jeg bare sige, at mit synspunkt er, at vold i nære relationer under alle omstændigheder er helt uacceptabelt, og regeringen har en klar målsætning om at bekæmpe volden, hvilket jeg også vil komme ind på senere.

For at vende tilbage til kvindernes forhold på arbejdsmarkedet er problemet kort sagt, at voldsramte kvinder kan have svært ved at få eller fastholde et arbejde. Dette bliver ekstra udfordrende, fordi kvinderne i Servicestyrelsens rapport samtidig peger på, at et arbejdsliv har positiv betydning for deres problemer med vold i hjemmet.

For eksempel modvirker den sociale kontakt med kollegaerne en ellers udbredt social isolation blandt voldsramte kvinder.

Den faglige anerkendelse af kompetencer opbygger et større selvværd. Og en faglig identitet, giver kvinderne en økonomisk uafhængighed samt en daglig funktion, som styrker deres muligheder for at være rollemodel for deres børn.

Så det at have et arbejde er kort sagt meget afgørende for disse kvinder. Og derfor skal vi hjælpe dem med at få adgang til og fastholde deres tilknytning til arbejdsmarkedet – og det er der allerede flere muligheder for.

Få mennesker i job:

At hjælpe folk i job er jobcentrenes vigtigste opgave – uanset hvilke forudsætninger den enkelte måtte have i udgangspunktet. Der er således mulighed for at trække på alle de forskellige redskaber og tilbud, når det gælder om at hjælpe – også udsatte grupper – med at få fodfæste på arbejdsmarkedet.

Og som udgangspunkt gælder disse tilbud også for arbejdssøgende personer, der ikke modtager dagpenge eller kontanthjælp (de såkaldte "selvforsørgede"). (Regeringen vil fremsætte et lovforslag, der fra næste år skærper jobcentrenes pligt på dette område.)

Uanset hvor mange kvinder, der har problemer med at fastholde deres arbejde på grund af volden, er det vigtigt, at alle relevante fagfolk har de rette redskaber til at kunne støtte og styrke de voldsramte kvinder.

Sammen med Servicestyrelsens rapport om de voldsramte kvinders arbejdsliv, bliver der derfor udgivet en særskilt pjece med titlen "Kender du til vold? – når en voldsramt kvinde søger hjælp".

Det er planen, at pjecen skal sendes til jobcentre og sygedagpengekontorer over hele landet.

[Jeg vil selvfølgelig fremsende pjecen og rapporten til udvalgets orientering, når de er udgivet.]

Jobcentrenes muligheder for at hjælpe omfatter som nævnt hele tilbudsviften dvs. vejledning og opkvalificering, virksomhedspraktik og ansættelse med løntilskud.

Jobcentrene kan endvidere gøre brug af mentorordningen, der jo netop er et generelt tilbud til alle, der har brug for hjælp for at opnå eller fastholde støttet eller ordinært arbejde.

Ordningen er både bred og fleksibel og kan også bruges til opgaver, der ligger uden for arbejdspladsen, hvis det er nødvendigt for at støtte den samlede indsats. (Det kan fx dreje sig om hjælp til at overkomme sociale barrierer, koordinere indsatsen på tværs af offentlige forvaltninger eller støtte til at kontakte læge.)

Bekæmpelse af sygefravær

En ting er at hjælpe folk i job. Men noget andet er, at Servicestyrelsens rapport peger på en tydelig tendens der viser, at de kvinder, der udsættes for partnervold, har problemer med at fastholde et arbejde.

Derfor er det vigtigt, at vi hjælper personer med at fastholde deres job i situationer, hvor de er syge eller under pres.

Længerevarende sygefravær indebærer generelt stor risiko for at miste sit job og øger risikoen for, at man aldrig igen kommer i job. Statistikken taler sit tydelige sprog: efter et års fravær vender én ud af fem aldrig tilbage til arbejdsmarkedet igen.

Derfor er det også vigtigt at hjælpe arbejdsgiverne med nogle redskaber til at hjælpe deres ansatte.

Det har vi bl.a. gjort med sygefraværshandlingsplanen, som regeringen indgik med arbejdsmarkedets parter. Aftalen gør op med ideen om, at sygdom og arbejde ikke kan forenes. Virkeligheden er, at sygefraværet ofte bliver kortere, hvis den syge er aktiv undervejs.

Andet skridt på vejen er at handle hurtigt og aktivt. Fra næste år skal arbejdsgiverne afholde en samtale med en sygemeldt medarbejder senest efter fire uger. Samtalerne skal blandt andet handle om, hvordan og hvornår medarbejderen kan vende tilbage til arbejdet og om der skal tages nogle specielle hensyn i en periode. I sidste ende kan der blive tale om at udarbejde en fastholdelsesplan for, hvordan medarbejderen hurtigst muligt kan vende tilbage til arbejdspladsen – helt eller delvist.

Arbejdslivet i øvrigt

Men også i det daglige liv på arbejdspladsen kan det være afgørende, at man er parat til at støtte en voldsramt kvinde, der ønsker at få hjælp. Der er mange ting den enkelt virksomhed kan gøre for medarbejdere i krisesituationer, som jeg mener, at vold i hjemmet er. Som eksempel kan nævnes de indledende

anbefalinger fra Servicestyrelsens rapport til blandt andre virksomhederne om at skabe et respektfuldt og tillidsbaseret miljø, hvor medarbejderne finder det naturligt at tale om deres problemer. Det kan hjælpe og motivere de voldsramte kvinder til at åbne op for deres problemer, hvis de har behov for det.

Ledelserne på arbejdspladserne kan – hvis de bliver opmærksomme på, at en medarbejder bliver udsat for vold i hjemmet – tage de fornødne hensyn og forsøge at bistå medarbejderen så godt som muligt uden at overskride grænserne til den enkeltes privatsfære.

Det er også mit indtryk, at arbejdsgiverne tager problemstillingen alvorligt og gerne vil tage hånd om medarbejdere i svære situationer.

Voldsramte kvinder behandles som medarbejdere i andre krisesituationer, som f.eks. dødsfald eller alvorlig sygdom i familien. Der må i det enkelte krisetilfælde internt på virksomheden tages stilling til, hvordan man bedst reagerer på, at en medarbejder bliver udsat for vold i hjemmet, i en sådan grad at det påvirker arbejdet. Håndteringen af de konkrete situationer kan ske inden for den almindelige personalepolitikks rammer.

Der kan være flere årsager til, at de voldsramte kvinder ikke vil fortælle deres arbejdsplads om volden, men det viser sig, at 57 % af de 84 voldsramte kvinder, der har haft en arbejdstilknytning inden for de sidste 3 år ved dataindsamlingen til Servicestyrelsens rapport fortalte deres arbejdsplads om volden.

Af de voldsramte kvinder fra Servicestyrelsens rapport, som har fortalt deres arbejdsplads om volden, har 77 % af dem modtaget en eller anden form for hjælp. Det

glæder mig, at langt de fleste af kvinderne har oplevet, at hjælpen har gjort en positiv forskel.

Arbejdspladserne kan finde en række gode råd på hjemmesiden voldmodkvinder.dk, som retter sig til blandt andre kollegaer, tillidsrepræsentanter og personaleansvarlige.

Og så er det relevant at nævne, at LO og Dannerhuset tilbage i 2007 udsendte pjecen "Vold har mange ansigter!" med en række gode råd til hvordan man hjælper en voldsramt kollega. (Pjecen findes også på voldmodkvinder.dk)

Endelig vil jeg nævne, at Arbejdstilsynet netop i år har etableret en såkaldt Help desk, hvor virksomhederne kan få gode råd til deres arbejde med sygefravær. Virksomhederne kan endvidere, hvis de ønsker det, drage nytte af den almene vejledning i forbindelse med sygefravær for voldsramte kvinder.

Den beskæftigelsesrettede indsats er således vigtig og der er mange muligheder og konkrete redskaber at gøre brug af.

Endeligt er der, under den brede indsats til selve bekæmpelsen af vold mod kvinder, nogle særlige initiativer på dette område, som jeg kan sige lidt mere om, hvis udvalget ønsker det. [Se beredskabet: "Bryde tavsheden om vold mod kvinder]

Afslutning:

Samlet set findes der således en række redskaber på arbejdsmarkedet, som støtter op om at fastholde voldsramte kvinder i deres job.

Som jeg også indledte med at sige, så er målsætningen først og fremmest at styrke indsatsen for at bekæmpe vold mod kvinder. Regeringen er i fuld gang med at udarbejde en omfattende national strategi til bekæmpelse af vold i nære relationer – det vil sige vold fra en nuværende eller tidligere partner.

Og her vil netop være fokus på at styrke støtten til de voldsramte og sikre en tidlig og effektiv indsats mod vold i hjemmet.

En af hovedoverskrifterne i den nationale strategi er forebyggelse på alle niveauer. Vi skal simpelthen arbejde for at undgå, at volden overhovedet opstår, og så skal vi gribe ind med det samme, hvis kvinder eller mænd udsættes for vold.